

Obrada i izdanje arhivske
ostavštine Ota Švajcera
u Muzeju likovnih umjetnosti
u Osijeku

Processing and Publication
of the Archival Legacy
of Oto Švajcer in the Museum
of Fine Arts in Osijek

Valentina Radoš

Muzej likovnih umjetnosti, Osijek – Museum of Fine Arts, Osijek
valentina.rados@mlu.hr

UDK: 069[347.67:930.253](497.543)

Vrsta rada: Pregledni rad

Poslano: 20.3.2015.

Primljeno: 18.6.2015.

Sažetak

Tiskani „vodič“ kroz arhivsku ostavštinu likovnog kritičara, kroničara i znanstvenika Ota Švajcera, izdanje naslovljeno *Oto Švajcer – bezvremeni opus. Intelektualna ostavština Ota Švajcera u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek*, popis je prikupljene dokumentacije autora s više od pet stotina bibliografskih jedinica, u ostavštini koju je na trajno čuvanje Muzeju likovnih umjetnosti 2005. godine darovala Švajcerova kćerka. Cijela ostavština danas se čuva kao dokumentarna zbirka u Muzeju i sastoji se od 153 mape materijala. Sadržaje mapa Oto Švajcer skupljao je i slagao u obliku arhive vlastitih istraživanja i pisanja iz područja povijesti umjetnosti, ali i drugih izvora koji su mu služili kao inspiracija u pisanju. U ovom se tekstu opisuje slijed sređivanja i popisivanja materijala nakon preuzimanja donacije u Muzeju. Autorica ovog rada grupirala je materijale unutar mapa prema vrstama i abecedno. Usporedno su izrađena tri iscrpna kazala – kazalo imena, mjesta i pojmova. Cilj donacije Švajcerove ostavštine u Muzej jest očuvanje cjelovitosti intelektualne baštine Ota Švajcera i pružanje uvida u materijale s fokusom na dostupnosti za buduće korisnike i istraživače. Ostavština Ota Švajcera od izuzetne je važnosti za povijest umjetnosti Osijeka i Slavonije, kao i za daljnju obradu i valorizaciju fundusa Muzeja likovnih umjetnosti, kojemu je posvetio veći dio svog života.

Ključne riječi: Oto Švajcer, Muzej likovnih umjetnosti u Osijeku, ostavština, rukopisi, stručni arhiv

Summary

The published guide through the records of art critic, chronicler and art historian Ota Švajcer, the book titled *Oto Švajcer – timeless opus. The intellectual legacy of Ota Švajcer in the Gallery of Fine Arts*, is a compiled list of the records of the author of more than five hundred bibliographic units, a bequeath to the Museum of Fine Arts made in 2005 by Švajcer's daughter for its permanent preservation of the Museum of Fine Arts in. The entire bequeath is now kept as an archive and documentary collection of the Museum and consists of 153 folders of records. The contents of the folders

were created and managed by Oto Švajcer in the form of records of his research and writings in the field of art history, but also other sources that served as inspiration in his writing. This text describes the processing and inventory of the records at the Museum. The author of this text arranged the contents of the folders by type and alphabetically, alongside the constructing of three finding aids – indexes of names, places and concepts. The bequeath aims to the preservation of the integrity of the intellectual heritage of Oto Švajcer and to provide insight into these records with a focus on accessibility for future researchers. The legacy of Oto Švajcer is of great importance for the history of art of Osijek and Slavonia, as well as for the further processing and evaluation of the collection of the Museum of Fine Arts, all to which he dedicated the greater part of his life.

Key words: Oto Švajcer, Museum of Fine Arts, Osijek, legacy, manuscripts, records

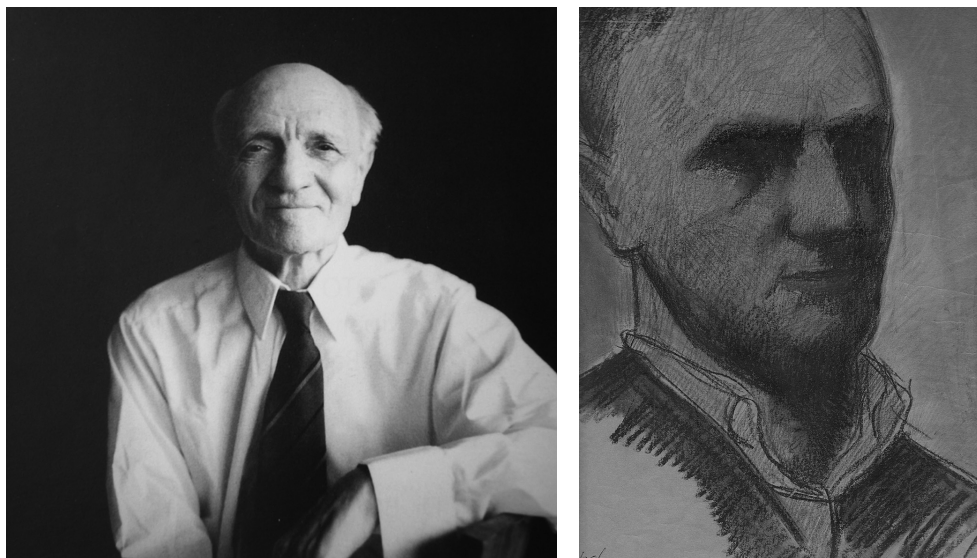
O Otu Švajceru

Od osnutka Galerije likovnih umjetnosti Osijek – danas Muzeja – jedan je čovjek istražio i najpodrobnije prezentirao njezin fundus. Taj je čovjek Oto Švajcer.¹ Za života krajnje samozatajan i iznimno vrijedan kroničar, kritičar i znanstvenik, posvetio je gotovo čitav život istraživanju povijest umjetnosti Slavonije i Osijeka, Hrvatske, a često i znatno šire. Iako je cijeli radni vijek bio zaposlen u osječkoj ljevaonici željeza i tvornici strojeva OLT na poslovima vezanim uz ekonomiju i komercijalu, njegova je stvarna životna strast bez sumnje bila likovna umjetnost. Uz službenu mu biografiju, gdje je karijera ekonomista manje poznata od one spisateljske i istraživačke, jedna strana ovog erudita ostala je javnosti gotovo nepoznata. To je njegovo (za života skrivano) umjetničko stvaralaštvo, koje je rezultiralo stotinama crteža i slika, stvaralaštvo od kojeg su danas, nažalost, ostali tek raspršeni fragmenti.²

---

1 Osijek, 18. 6. 1907. – Zagreb, 25. 5. 2003.

2 Radoš, Valentina. Oto Švajcer, riječi i slike.// Oto Švajcer riječi i slike, izložbeni katalog, Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, 2014.

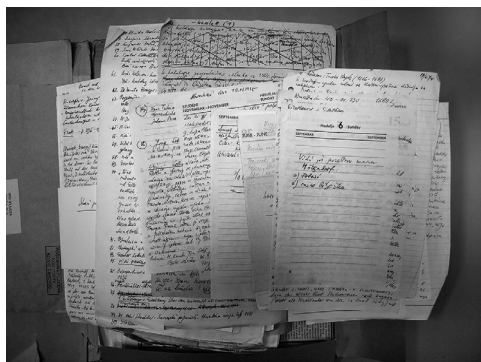
Fotografija 1 (fotoportret Ota Švajcера, fotograf Mio Vesović)
i **2** (Autoportret, pastel, 1965.)

U njegovu spisateljskom radu, koji se prati kroz više od sedam desetljeća, istraživao je područja, imena i činjenice koje su dotada bile nepoznate ili pak jednostavno zaboravljene. Na taj je način postavljao čvrste temelje poznavanju povijesti umjetnosti u našem podneblju i daleko izvan njega. Njegovo se sabrano životno pisano djelo sastoji od više od pet stotina bibliografskih jedinica, među kojima je čak desetak monografija, i ostvareno je kroz karijeru koja je od rane mladosti sezala do u duboku starost. Švajcerova nam je bibliografija u najvećim segmentima dobro poznata kroz njegove publicirane radove, od kojih su za nas posebno važni znanstveni radovi i monografije posvećene fundusu Muzeja likovne umjetnosti.³

3 Najvažnije monografije u izdanju Galerije likovnih umjetnosti, Osijek (GLUO): Švajcer, Oto. Bibliografija izabranih tekstova: Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, GLUO 1995.; Švajcer, Oto. Likovna kronika Osijeka 1850. – 1969., GLUO, 1991.; Švajcer, Oto. Monografija – Zbornik Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, GLUO 1988. – 1989.; Švajcer, Oto. Domaći i strani slikari XVIII i XIX stoljeća u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek, GLUO, 1987. – 1988.; Švajcer, Oto. Kritike i eseji iz likovne umjetnosti, Osijek, GLUO, 1984.; Švajcer, Oto. Hötzen Dorf, GLUO, 1982.; Švajcer, Oto. Waldinger, GLUO, 1982.

Donacija Muzeju

Nakon smrti Ota Švajcera cijela ostavština njegova arhivskog materijala darovana je 2005. godine tadašnjoj Galeriji likovnih umjetnosti (današnjem Muzeju) na trajno čuvanje od strane kćerke Ota Švajcera, gospođe Lidije Švajcer Gerenčević i njezina supruga Dragutina Gerenčevića.⁴ Cijela ostavština, kakva je preuzeta od donatora i kakva se danas čuva kao zbirka u Odjelu dokumentacijskih zbirki u Muzeju⁵, sastoji se od 153 mape vrlo raznolikog materijala.⁶ Sadržaje tih mapa sam je stvaratelj, Oto Švajcer, prikupljao, koristio i organizirao u mape za svoga života, u obliku arhive vlastitih istraživanja i pisanja iz polja povijesti umjetnosti. Uz njegove tekstove, mape sadrže i druge pomoćne materijale, poput izrezaka iz novina, bilješki iz literature i slično, koji su mu služili kao inspiracija i izvori u pisanju. Nakon preuzimanja i tijekom sređivanja materijala, utvrđeno je da su najstariji dokumenti prema datiranju iz vremena prije Drugog svjetskog rata, kada je Švajcer kao mladić započinjao svoju spisateljsku karijeru⁷, a na isti se način mape kronološki nadopunjuju sve do godine pred njegovu smrt.

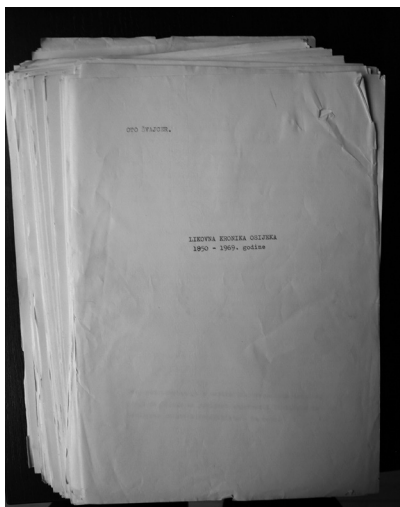
Fotografije 3 i 4

4 Ugovor o darovanju ur. br. 32/2-2005., između Galerije likovnih umjetnosti i Lidije Švajcer Gerenčević i Dragutina Gerenčevića, 14. studenoga 2005.

5 Statut Muzeja likovnih umjetnost, članak 15, lipanj 2014.

6 Uz mape arhiva, donacija je sadržavala knjige iz područja povijesti umjetnosti, koje su također popisane i koje danas čine dio stručne knjižnice MLU-a.

7 Švajcer, Oto. Bibliografija izabranih tekstova: Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, GLUO 1995., str. 11-14

Fotografija 5

Mape su u trenutku preuzimanja u Muzeju bile individualno označene i naslovljene: svaka mapa označena je žigom s imenima donatora te oznakom M (mapa) i rednim brojem svake mape. Mape je Švajcer sam kroz godine naslovio po tematskom ključu, što je vidljivo i po naslovima napisanim u rukopisu koji je vrlo prepoznatljiv kroz cjelokupan materijal. Kako naš muzej ni tada, kao ni danas, na popisu zaposlenih nije imao dokumentarista, cijelu je donaciju preuzela kustosica, povjesničarka umjetnosti, koja je također postala voditeljicom zbirke Ostavština Ota Švajcera. Nakon prvotnog popisivanja, cijela je donacija upisana u Državnom arhivu u Osijeku s tadašnjom Galerijom kao imatelj gradiva⁸, prema zakonskim odredbama.⁹

Popisivanje i sređivanje građe

Prvi pregled materijala otkrio je logiku slaganja i korištenja materijala te utvrdio da su sadržaji mapa vrlo raznoliki: to su rukom pisane bilješke na malim papirićima, rukopisi (u svim fazama dovršenosti) Švajcerovih teksto-

8 Dopis ur. br. 22/1-2008., 24. siječnja 2008.

9 Zakon o arhivskom gradivu i arhivima. // Narodne novine 105(1997), 64(2009), 65(2009), 125(2011); Zakon o muzejima. // Narodne novine 142(1998), 65(2009)

va i monografija – tipkani na pisaćem stroju ili rukom ispisani, razna korespondencija vezana uz povijest umjetnosti, izrezani članci iz tiska na temu umjetnosti, izložbeni katalogi, fotografije umjetničkih radova... Izvorna organizacija i sadržaji mapa dokazuju da su materijali skupljeni i odlagani tematski – najčešće po osobnom imenu ili temi istraživanja – kroz dugo razdoblje i posloženi u redosljedu kako ih je kroz godine koristio Švajcer. Unutar cijele ostavštine nekoliko kategorija količinski prevladava, što i usko prati glavne gabarite Švajcerove bibliografije te istraživačke fokuse i interese. Jednu takvu skupinu čine mnogobrojni Švajcerovi rukopisi članaka i izresci iz dnevnih novina Glas Slavonije, objavljavani u razdoblju od ranih 1950-ih do kasnih 1970-ih. Druga količinski velika skupina dokumenata jesu biografije slavonskih slikara i kipara 19. i 20. stoljeća koje je Švajcer kao vanjski suradnik Leksikografskog zavoda u Zagrebu obrađivao i pisao. Naposljetku, za naš muzej posebno dragocjenu skupinu čine rukopisi Švajcerovih znanstvenih tekstova i monografija. Uz objavljene radove, za istraživače povijesti umjetnosti i djela Ota Švajcera vrlo važnu, ali količinski mnogo manju, skupinu čine neobjavljeni rukopisi koji se također nalaze u mapama.

Ono čega nema u ostavštini jesu osobni dokumenti, dnevници i privatna korespondencija – jasno je da se ovdje radi isključivo o Švajcerovu radnom materijalu. Također, poznajući Švajcerovu biografiju, jasno je da su neka razdoblja njegova života nezastupljena u materijalima. Kao primjer možemo navesti godine Drugog svjetskog rata. Poznato je da je i u to vrijeme objavljivao tekstove u osječkom tisku na njemačkom jeziku, ali tih rukopisa nema u ostavštini, osim jednog. Vjerojatni razlog tomu jest njegova dobro poznata samozatajnosti i autocenzura. Naime kao pripadnik njemačke etničke manjine Švajcer je nakon završetka rata proveo gotovo godinu dana u radnom logoru u Valpovu, te je njegovo izlučivanje tekstova pisanih na njemačkom jeziku iz vlastite arhive vjerojatno rezultat trauma ratnih godina.¹⁰

Po preuzimanju mapa bilo nam je važno taj materijal srediti, popisati i staviti na korištenje stručnoj zajednici istraživača povijesti i povijest umjetnosti, što je, naposljetku, i bila namjera donatora.¹¹ Velika dodana vrijednost

¹⁰ Radoš, Valentina. Nav. dj.

¹¹ Razgovor između Lidije Švajcer Gerenčević i autorice popisa Valentine Radoš, u procesu pripreme i obrade ostavštine za tisak, u Zagrebu 27. veljače 2013.

svakako je uska povezanost Ota Švajcera i njegova rada s institucijom Muzeja likovnih umjetnosti. Isto tako, prepoznali smo da je potrebno i važno krenuti u sređivanje i objavu materijala u interdisciplinarnoj suradnji sa savjetnikom arhivistom. Obratili smo se kolegi dr. sc. Draženu Kušenu iz Državnog arhiva u Osijeku, čiji su savjeti i upute iz perspektive arhivističke znanosti bili dragocjeni tijekom cijelog projekta. Na taj su se način spojila dva stručna pogleda na korištenje i čuvanje te vrijedne ostavštine: onaj povijesno-umjetnički i onaj arhivistički.

Prva radna smjernica u nastavku rada na ostavštini nakon preuzimanja bila je princip prvotnog reda. Prevedeno u praksu, to je značilo da je kronologija bila obrnuta, a u nekim slučajevima čak i nepostojeća. Također, nije bilo nikakva grupiranja materijala po vrsti ili kategoriji, npr. bilješke su bile pomiješane s člancima i korespondencijom. Iako je taj način u praksi stvaranja arhive najprirodniji i može korisniku pružiti vrijedan pogled u autorove misaone poveznice, to se tijekom rada na obradi i kroz završnu razradu rukopisa za tisak pokazalo nepraktičnim. Za rješavanje dileme vezane uz zadržavanje prvotnog reda i oblikovanje popisa za tisak bila je odlučujuća također vrlo korisna suradnja s kolegicom dr. sc. Melinom Lučić iz Hrvatskog državnog arhiva, koja je bila recenzentica na ovom projektu. Nakon vrlo konkretnih prijedloga recenzentice o prilagodbi boljem i efikasnijem korištenju i pregledu, materijali su se presložili unutar svoje originalne mape i u samom popisu. U praksi, to je značilo da je materijal grupiran prema vrstama koje se nalaze u svakoj mapi: to su članci i izresci iz novina, rukopisi, bilješke, korespondencija, tiskovine i izložbeni katalozi te fotografije. Materijali su se presložili u navedene podskupine ili podnaslove unutar glavnog naslova mape. Također su posloženi prema pravoj vremenskoj kronologiji ili alternativno, abecedno, slijedom logike praćenja i pretraživanja. Taj je korak u obradi popis materijala skratio i koncentrirao te, dakako, vizualno olakšao čitljivost o sadržajima samih mapa.

Važno je naglasiti i ono što je ostalo nepromijenjeno. To su originalni naslovi samih mapa i njihov ukupni sadržaj, koji je Švajcer sam odredio i naslovio, kao i svi naslovi pojedinih tekstova i članaka. Dalje, kroz popis materijala jasno je označeno gdje je sadržaj materijala, npr. skupina bilježaka na određenu temu, analiziran od strane autorice popisa i naslovljen zbog potrebe nove obrade (i to samo u slučajevima gdje nije bilo originalnog naslova, što je i u tekstu popisa jasno naznačeno), a gdje je Švajcerov vlastiti naslov.

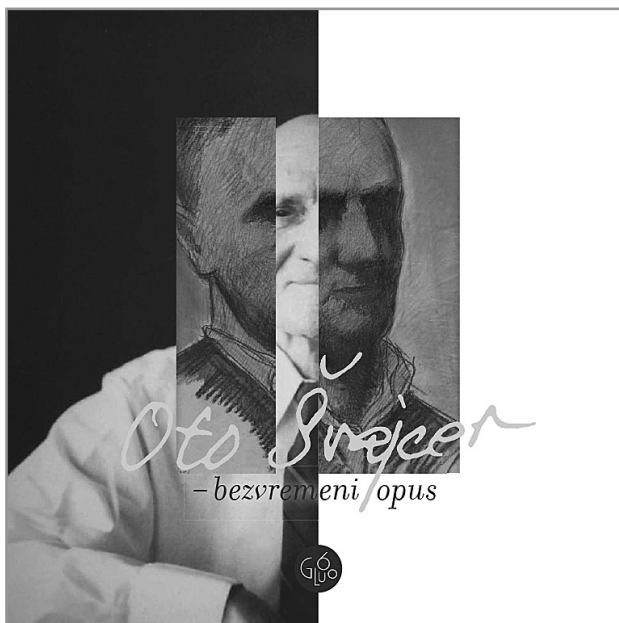

Usporedno s popisivanjem materijala, kroz cijeli proces obrade izrađena su tri iscrpna kazala, bez kojih bi detaljno pretraživanje ostavštine bilo gotovo nemoguće. To su kazala imena, kazala mjesta i kazala pojmova. U obradi ostavštine i izradi kazala cjelokupni sadržaji svih mapa više su puta pregledani i iščitani i na taj je način osigurano dubinsko poznavanje i analiza sadržaja ostavštine od strane voditeljice ostavštine.

Sami sadržaji tih kazala početna su točka u većini slučajeva ciljanih pretraživanja ostavštine. U kazalu imena navedena su osobna imena ljudi koji se spominju prvenstveno u Švajcerovim rukopisima i tekstovima. Većinom su to imena umjetnika, ali i ljudi s kojima je Oto Švajcer imao neku vrstu profesionalnog odnosa. Do tih imena došlo se putem iščitavanja samih članaka i drugih dokumenata u mapama. Također, radi lakšeg pretraživanja samog popisa materijala u mapama (glavni tekst u tiskanoj publikaciji) ta su imena ispisana u zagradi uz svaki odgovarajući naslov članka ili rukopisa. Zašto taj dodatni napor? Razlog je od samih početaka bio jasan – na taj su se način učinila vidljivima imena koja se spominju u pojedinačnim tekstovima unutar mapa, ali ne nužno u njihovim naslovima. Upravo je većina upita o uvidu u materijale arhive nastala na osnovi osobnih imena. Oslanjajući se na argument vidljivosti i činjenicu da Švajcer dotiče velik broj zaboravljenih ili poluzapamćenih umjetnika, ta imena prezentirana na ovaj način mogu služiti drugim istraživačima kao dragocjeni tragovi za iščitavanje naše prošlosti.

Kazala mjesta najjednostavnije je i za korištenje i za izradu – to je zapravo popis mjesta koja se spominju kroz ostavštinu i materijale unutar nje i u kojima se mapama nalaze.

Izrada kazala pojmova bila je, dakako, najsloženija i koncepcijski i u izradi. Sama riječ pojam vrlo je širokog značenjskog raspona i kroz iščitavanje materijala analizirano je koja obilježja imaju prednost. U konačnici, to su pojmovi koji usko prate Švajcerov rad i tematike koje je obrađivao te uglavnom označavaju tematike tekstova, vrste umjetnosti i umjetničke tehnike, povijesno-umjetničku stručnu terminologiju i frazeologiju, imena i nazive ustanova i institucija, naslove knjiga i enciklopedija, razne tiskovine kao što su časopisi, dnevne novine i izložbeni katalozi... Najzastupljeniji su pojmovi vezani uz Galeriju likovnih umjetnosti (današnji Muzej), kao i njezin fundus. Dodatno, velika važnost ovog kazala jest to što predstavlja jasan prikaz i analizu širine Švajcerovih istraživačkih interesa.

Fotografija 6 (naslovnica izdanja)

U izradi svih kazala prednost ima Švajcerov leksik koji samo rijetko odstupa od službenog pravopisa, a ukoliko ima više inačica (ponajviše u slučaju osobnih imena), sve su navedene u zagradama.

Slijedeći upute recenzentice, nakon kazala pristupilo se izradi nove numeracije ili oznake mapa. Naime numeracija koja je bila izrađena od strane donatora za potrebe primopredaje nije bila posložena ni u tematskom ni u numeričkom slijedu. Dodatno, nekoliko je brojeva u slijedu iz nepoznatih razloga nedostajalo. Nova numeracija grupirala je mape prema naslovnoj tematici i abecedno i bez preskakanja brojeva, sve za lakše buduće korištenje. Nova je numeracija provedena kroz cijeli popis ostavštine i sva tri kazala, a u uvodnom popisu rubrika u tiskanom izdanju stara je numeracija zadržana u zagradi radi reference.

I konačno, tiskana publikacija naslovljena „Oto Švajcer – bezvremeni opus. Intelektualna ostavština Ota Švajcera u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek“¹² izdana je i promovirana u Osijeku u veljači 2014. godine nakon

12 Radoš, Valentina. Oto Švajcer – bezvremeni opus. Intelektualna ostavština Ota Švajcera u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek; Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, 2014.

višegodišnjeg (isprekidanog) rada, i to u okviru proslave jubilarne 60. godišnjice od osnutka Muzeja likovnih umjetnosti. Tiskana je na 250 stranica koje obuhvaćaju predgovor stručnog suradnika dr. sc. Dražena Kušena, autoričin uvod u ostavštinu i povijest iste, popis rubrika svih mapa, popis materijala u ostavštini i, na kraju, tri kazala. Time se još jednom utvrdila veza između jednog čovjeka i institucije kojoj je posvetio veći dio života iako nikad formalno nije u njoj bio zaposlen. A zauzvrat toj posvećenosti i ljubavi prema umjetnosti, ista je institucija preuzela ovu vrijednu donaciju i založila se za njezino očuvanje i cjelovitost, na korištenje budućim naraštajima povjesničara umjetnosti.

Rasprava

Završno, zašto ostavština Ota Švajcera u Muzeju? Najvjerodostojniji je razlog nesporna činjenica da je Oto Švajcer još i danas referentna početna točka kretanja povjesničara umjetnosti koji traže uvid u fundus našeg muzeja ili u povijest umjetnost Slavonije i Osijeka. Obrada ostavštine i tiskani „vodič“ kao pomagalo pri korištenju ostavštine svojevrsni su nastavak, ali i potvrda, veze između Ota Švajcera i Muzeja, što su i donatori prepoznali i potvrdili. Na tragu razmišljanja o najjednostavnijem, ali i najučinkovitijem vidu korištenja materijala u ostavštini, obrada i izdanje arhivske ostavštine Ota Švajcera interdisciplinarnan je projekt između muzeologije i arhivistike. Naime u Muzeju likovnih umjetnosti ta se ostavština čuva kao dokumentarna zbirka bez obzira što njezin sadržaj nije nastao u Muzeju¹³ jer se po prirodi materijala smatrala najsrodnijom sekundarnoj muzejskoj dokumentaciji. To je ujedno i jedina zbirka te vrste u našem muzeju. Da su se donatori slučajno odlučili predati ostavštinu Državnom arhivu, njezina bi se obrada, naravno, provodila prema načelima arhivistike i bila bi tretirana kao privatno arhivsko gradivo ili osobni arhivski fond¹⁴, što bi rezultiralo izradom obavijesnog pomagala u obliku sumarnog ili analitičkog

---

13 Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, (NN 108/02); Zakon o muzejima. // Narodne novine 142(1998), 65(2009).

14 Lučić, Melina. Osobni arhivski fondovi. Arhivistički pogled na prikupljanje, obradbu i interpretaciju rukopisnih ostavština u baštinskim institucijama. Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2014. str 37-41.

inventara.¹⁵ Kako je područje osobnih arhivskih fondova dosad bilo dosta neistraženo u hrvatskoj arhivistici¹⁶, tako je i u Hrvatskim muzejima obrada te vrste gradiva još uvijek relativno rijetka, iako postoje dobri primjeri različitih pristupa u čuvanju i obradi ostavština kao što je Švajcerova.¹⁷ Naš projekt obrade i izdanja arhivske ostavštine Ota Švajcera bio je dakle interdisciplinarna suradnja dvaju znanstvenih pristupa i polja. Autorica je, kao povjesničarka umjetnosti, obradi pristupila iz perspektive vlastite struke, s naglaskom na dobrom poznavanju cjelovitog Švajcerova opusa, kao i njegove ostavštine, pritom vodeći brigu prvenstveno o njezinim budućim korisnicima. S druge strane, stručni savjetnik arhivist sugerirao je popisivanje i opisivanje materijala na način najbliži arhivističkoj praksi. Konačan je rezultat blizak arhivističkom pojmu inventara prema sistematizaciji podataka, od uvodnog popisivanja i pravila prvotnog reda te konačne inačice gdje su materijali grupirani prema kategorijama, dok su opisi i terminologija prilagođeni korisnicima koji su prvenstveno povjesničari umjetnosti i kolege muzealci.

Autorici popisa bilo je važno pokušati zadržati što više Švajcerova „duha“ u obradi, koja nam može pružiti rijedak i dosada nepoznat pogled u jedan vid njegova kreativnog stvaralaštva. Nastojanja da se u prezentaciji ostane što bliže izvoru, tj. piscu Švajceru i njegovim bilješkama, idejama i konceptima, rukopisima, inspiracijama, dopisima, mogu nas uputiti na kompleksnost misaonih poveznica između naizgled odvojenih tema, što je itekako vrijedna dopuna službenoj bibliografiji stvaratelja. Ono što se na prvi pogled može učiniti kao jednostavna i jasna radnja – odlaganje papira pod određeni naslov – zapravo je stvaranje konceptualne cjeline sa širokim informacijskim mogućnostima. I još više od toga: one mogu biti „glas“ samog autora i nakon njegova života, glas koji i dalje upoznajemo kroz „bljeskove“ njegove prisutnosti dok prelistavamo njegove „papire“. Naravno, uz preduvjet da se koristi moralno i u duhu čovjeka koji je ostavštinu stvorio i pod kontroliranim uvjetima institucije koja ju čuva. Dok listamo ono što je sačuvano unutar mapa, u isto vrijeme moramo biti svjesni onog

---

15 ISAD(G) Opća međunarodna norma za opis arhivskog gradiva, drugo izdanje Zagreb, HDA 2001.

16 Lučić, Melina. Nav. dj. str 12.

17 Muzeologija 43/44 iz 2007., s radovima s Međunarodnog stručnog skupa Muzej(i) (i) književnost(i), održanog 26. i 27. listopada 2006. godine, posebno je zanimljiva za ovu temu.

čega u njima nema te poštivati razloge i okvire unutar kojih nam je ostavština povjerena na korištenje.¹⁸ Cilj i namjera čuvanja Švajcerove ostavštine u Muzeju u tako su postavljenim uvjetima višeslojni: sačuvati autorovu intelektualnu baštinu kakvu smo primili i u isto ju vrijeme ponuditi drugima na korištenje za daljnja saznanja.

Zaključak

Svrha čuvanja ove baštine, ove više nego vrijedne donacije, u našem muzeju jest cjelovitost intelektualne ostavštine Ota Švajcera na jednom mjestu, u ustanovi gdje po sadržaju materijala pripada i, naravno, poštivanje želje donatora. Krajnji je cilj pružanje kolegama istraživačima uvid u jedno doista nepresušno vrelo informacija, na samom izvoru, što je u ovom slučaju muzejski fundus. Budući će istraživači tu ostavštinu održati živom – moći će posegnuti za riječima velikog prethodnika kao inspiracijom i tako stvarati dalje. To je sasvim u duhu Ota Švajcera kao čovjeka koji je za svoga života uvijek velikodušno i s radošću dijelio svoja saznanja sa svima koji su ih tražili.

Literatura

Douglas Jennifer; MacNeill, Heather. Sređivanje sebe: književni i arhivistički pogled na arhivske zapise književnika. // Arhivski vjesnik 55(2012), 87-101. [citirano: 18.3. 2015] Dostupno na: <http://arhivskivjesnik.arhiv.hr/index.php/AV/article/view/417>

Lučić, Melina. Osobni arhivski fondovi. Arhivistički pogled na prikupljanje, obradbu i interpretaciju rukopisnih ostavština u baštinskim institucijama. Zagreb : Hrvatski državni arhiv, 2014.

Muzeologija 43/44(2007).

---

18 Vrlo zanimljiv članak na temu očuvanja duha ostavštine: Douglas, Jennifer; MacNeill, Heather. Sređivanje sebe: književni i arhivistički pogled na arhivske zapise književnika // Arhivski vjesnik 55 (2012), 87 – 101, preuzeto na internetskoj stranici Arhivskog vjesnika: <http://arhivskivjesnik.arhiv.hr/index.php/AV/article/view/417>

Valentina Radoš

Radoš, Valentina. Oto Švajcer – bezvremeni opus. Intelektualna ostavština Ota Švajcera u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek. Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, 2014.

Radoš, Valentina. Oto Švajcer, riječi i slike : izložbeni katalog. Osijek : Galerija likovnih umjetnosti, 2014.

Švajcer, Oto. Bibliografija izabranih tekstova : Galerija likovnih umjetnosti, Osijek. Osijek : GLUO, 1995.

Zakoni, pravilnici i norme

ISAD(G) Opća međunarodna norma za opis arhivskog gradiva, drugo izdanje Zagreb, HDA 2001.

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi. // Narodne novine 108(2002).

Zakon o arhivskom gradivu i arhivima. // Narodne novine 105(1997), 64(2009), 65(2009), 125(2011).

Zakon o muzejima. // Narodne novine 142(1998), 65(2009).